

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις

ΚΕΙΜΕΝΑ

Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post **diēbus** cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca **se** domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scīre quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaererem, **ancillae** tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas **malis**? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; **ex aere** quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων:

«**Accipe nunc ... quid Nasīca responderit?**» και «**Sapientem nec paupertas ... fieri optimum posset**».

Μονάδες 20

Άκου τώρα τι έκανε μετά ο Νασικάς. Μερικές μέρες αργότερα όταν ο Ένιος ήλθε στον Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικάς φώναξε πως δεν ήταν στο σπίτι, παρόλο που ήταν (στο σπίτι). Τότε ο Ένιος αγανακτισμένος που ο Νασικάς έλεγε ψέματα τόσο φανερά, είπε: «Τι λοιπόν; Εγώ δεν γνωρίζω τη φωνή σου;» Θέλεις να μάθεις τι απάντησε ο Νασικάς;

Ούτε η φτώχεια ούτε ο πόνος εμποδίζουν τον σοφό, ούτε τα πράγματα αυτά, τα οποία βγάζουν από τον δρόμο τους και γκρεμοτσακίζουν τους άπειρους. Πιστεύεις πως αυτός καταβάλλεται από τις συμφορές; (Αντίθετα,) τις χρησιμοποιεί! Ο Φειδίας δεν ήξερε να κάνει αγάλματα μόνο από ελεφαντόδοντο· (τα) έκανε κι από μπρούντζο. Αν του πήγαινες μάρμαρο, αν (του πήγαινες) κάποιο υλικό πιο ταπεινό, θα έκανε τέτοιο (άγαλμα), όσο μπορούσε να γίνει πιο τέλειο από αυτό (το υλικό).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- B1.** Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με βάση το περιεχόμενό τους ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):
1. Ένα από τα χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής λογοτεχνίας είναι η ανάμειξη χρονικά διαφορετικών προτύπων. **Σωστό**
 2. Ο Ιούλιος Καίσαρ εγκαινιάζει στη Ρώμη την ιστορική βιογραφία. **Λανθασμένο**
 3. Η *Αινειάδα* του Βεργιλίου αναγνωρίστηκε εξ αρχής ως το εθνικό έπος των Ρωμαίων. **Σωστό**
 4. Στον Οράτιο ανατέθηκε από τον Αύγουστο η σύνθεση του *Ύμνου της Εκατονταετίας* (*Carmen saeculare*). **Σωστό**
 5. Ο πιο πνευματώδης και ελευθερόστομος από τους ρωμαίους ελεγειακούς ποιητές ήταν ο Τίβουλλος. **Λανθασμένο**

Μονάδες 10

- B2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της ελληνικής της Στήλης Β.

1. domi - **δ.** δωμάτιο
2. cognosco - **α.** απόγνωση
3. imperitōs - **β.** πείρα
4. agunt - **ε.** αγωγή
5. premi - **ζ.** πρέσα

(Από τη Στήλη Β περισσεύουν οι λέξεις: γ. πρωινός, στ. ένδυμα)

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις / συνεκφορές:

diēbus: **diēi**

aperte: **apertius** (συγκριτικός) **apertissime** (υπερθετικός)

vocem tuam: **vocum tuārum**

impudens: **impudenti**

mihi ipsi: **ego ipse**

ebore: **ebur**

simulacra: **simulacrum**

viliōrem: **vilem** (θετικός), **vilissimam** (υπερθετικός)

tale: **talìa**

optimum: **melius**

Eōdem: **eorundem**

Μονάδες 15

Γ2. α. Να εντοπίσετε και να γράψετε τους τρεις (3) τύπους αποθετικών ρημάτων που υπάρχουν στα δύο αποσπάσματα (μονάδες 3). Στη συνέχεια, να γράψετε τις μετοχές ενεστώτα στην ονομαστική ενικού, στο θηλυκό γένος (μονάδες 3).

indignātus → indignans

mentiebātur → mentiens

Utitur → utens

Μονάδες 6

Γ2. β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

Accipe: **acceptu**

fecerit: **fac**

venisset: **veniēdo**

exclamāvit: **exclamēmus**

credis: **creditum**

agunt: **acturus es**

putas: **putāri**

sciēbat: **scivisse (scisse)**

posset: **possit**

Μονάδες 9

- Δ1. α.** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:
- diēbus:** είναι αφαιρετική του μέτρου (ή της διαφοράς) στο **post**
- se:** είναι υποκείμενο στο ειδικό απαρέμφατο **non esse** (ταυτοπροσωπία, αυτοπάθεια, λατινισμός του ειδικού απαρεμφάτου)
- ancillae:** είναι έμμεσο αντικείμενο στο **credidi**
- malis:** είναι αφαιρετική του ποιητικού αιτίου στο **premi**
- ex aere:** είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της ύλης στο **faciēbat**

Μονάδες 10

- Δ1. β.** «Si marmor illi obtulisses, fecisset tale»: Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (εκφορά και είδος) (μονάδες 3) και να τον μετατρέψετε έτσι ώστε να δηλώνει υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν-μέλλον (μονάδες 2).

Si marmor illi obtulisses, ... fecisset tale:

Η υπόθεση εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού (*obtulisses*) και η απόδοση με υποτακτική υπερσυντελικού (*fecisset*). Πρόκειται δηλαδή για υποθετικό λόγο του β' είδους που εκφράζει αντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν.

Μετατροπή

Si marmor illi **obferas** (offeras), ... **faciat** tale.

Μονάδες 5

- Δ2. α.** Να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ:
- i. «Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit». → **Quid postea Nasīca fecit?**
- ii. «Exclamāvit Nasīca se domi non esse». → **Ego domi non sum.**
- iii. «Visne scīre quid Nasīca responderit?». → **Quid Nasīca respondit?**

Μονάδες 6

- Δ2. β.** «Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt»: Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
- Sapiens nec paupertate nec dolore prohibetur, nec eis (iis/is) rebus, quibus imperīti avertuntur.**

Μονάδες 9